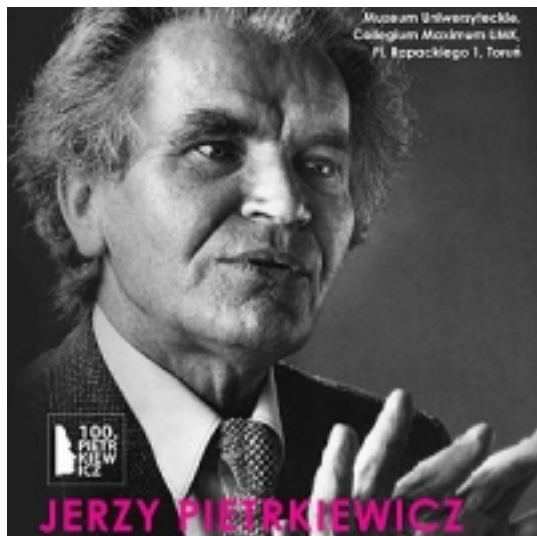

Inna wersja emigracji

[1]

Opis wydarzenia:

Jerzy Michał Pietrkiewicz (1916-2007) – poeta, prozaik, tłumacz, dramaturg, historyk literatury i nauczyciel akademicki

Inna wersja emigracji: rękopisy i pamiątki ze zbiorów Archiwum Emigracji

Wernisaż: 7 października, godz. 16.00, godz. 15.00 – promocja biografii pisarza: „Na szali losu”

Wystawa w ramach Wojewódzkich obchodów 100. rocznicy urodzin Jerzego Pietrkiewicza, organizowanych przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotra Całbeckiego oraz Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Jerzy Michał Pietrkiewicz – poeta, prozaik, tłumacz, dramaturg, historyk literatury i nauczyciel akademicki, urodził się 29 września 1916 r. we wsi Fabianki w Ziemi Dobrzyńskiej, w rodzinie chłopskiej jako syn gminnego pisarza Jana Pietrkiewicza i Antoniny z Politowskich. Edukację rozpoczął w powszechnej szkole w Fabiankach; dziś szkoła ta nosi imię J. Pietrkiewicza. Naukę kontynuował w Gimnazjum im. ks. Jana Długosza we Włocławku, które ukończył w 1934 r. W latach 1934-1939, dzięki niewielkiemu stypendium studiował dziennikarstwo w Wyższej Szkole Dziennikarskiej w Warszawie, a w latach 1938-1939 uczęszczał na wykłady z historii na Uniwersytecie Warszawskim.

W 1934 roku zadebiutował na łamach „Kuzni Młodych” wierszem Święto. Rok później nakładem Domu Książki Polskiej w Warszawie ukazał się pierwszy tomik poezji Pietrkiewicza pt. Wiersze o dzieciństwie. W czasie studiów w Warszawie związał się z grupą pisarzy chłopskich – autentystów, którzy szukali własnej wypowiedzi literackiej w opozycji do poezji Skamandra. Na łamach „Prosto z Mostu” i w oddzielnym wydaniu książkowym opublikował w 1936 r. poemat Prowincja. Dwa lata później ukazały się jego Wiersze i poematy (1938). W latach 1935-1938 publikował na łamach „Okolicy Poetów”, „Prosto z Mostu”, „Polski Zbrojnej” i „Myśli Narodowej”.

We wrześniu 1939 roku przedostał się do Rumunii, a stamtąd do Francji. Zwolniony ze służby wojskowej wyjechał do Anglii, gdzie w 1940 r., korzystając ze stypendium Funduszu Kultury Narodowej, rozpoczął studia na wydziale anglistyki Uniwersytetu w St. Andrews. W 1944 uzyskał stopień Master of Arts (M.A.) i kontynuował studia w King’s College University of London. W 1947 r., doktoryzował się na podstawie rozprawy „A comparative study of English Lyric Poetry from a Polish point of view, illustrated by an anthology, a critical commentary, and verse-translations into Polish”. Był pierwszym Polakiem w historii uniwersytetu, jaki uzyskał doktorat z literatury angielskiej. Ukończenie studiów umożliwiło mu karierę akademicką. W latach 1947-1950 był lektorem języka polskiego w School of Slavonic and East European Studies w Londynie, a następnie – w latach 1950-1979 – profesorem literatury polskiej na University of London. Od 1972 do 1979 pełnił funkcję

kierownika wydziału języków wschodnioeuropejskich zastępując Williama Johna Rose. Ze stanowiska zrezygnował w 1979 r. w proteście na „obniżenie poziomu nauczania”. W 1980 r. przeszedł na emeryturę. W 1981 r. przebywał jako visiting professor w Marquette University w USA.

Pierwszą emigracyjną publikacją Jerzego Pietrkiewicza był tomik poetycki *Znaki na niebie*, który ukazał się w 1940 r. (wyd. 2 – 1941, wyd. 3 – 1946). Również w 1940 r. ukazał się w formie ulotki satyryczny poemat *List otwarty do emigracji w Zaduszkach*. W 1941 r. w Londynie wyszła powieść *Po chłopsku*, której akcja została osadzona w rodzinnych Fabiankach i najbliższej okolicy tj. Chełmicy i Szpetalu Górnym w latach 20. XX w. W 1943 roku Książnica Polska w Glasgow wydała nowelę *Umarli nie są bezbronni*. Opowiadania z życia pod okupacją niemiecką. W 1944 po angielsku, a rok później po polsku opublikował broszurę o wyraźnym propagandowym akcencie zatytułowaną *The Big Five* (Copernicus, Kościuszko, Chopin, Curie, Conrad) (po polsku: *Wielka piątka*). Podpisał ją pseudonimem – George Michael.

W latach wojny Jerzy Pietrkiewicz publikował w prasie emigracyjnej – głównie w „*Jestem Polakiem*”, którego był współredaktorem, oraz w „*Polsce Walczącej*”, „*Dzienniku Żołnierza*”, jerozolimskiej „*Gazecie Polskiej*” i „*W Drodze*”, oraz po angielsku w czasopismach brytyjskich, przede wszystkim w „*Time & Tide*”. W latach 1946-1948 prowadził na łamach „*Skrzydeł*” eseistyczny cykl „*Słowa o słowach*”, a od 1946 do 1949 r. w „*Myśli Polskiej*” dział „*Kultura i życie*”. Nowele, wiersze oraz szkice polityczne ukazywały się także w „*Dzienniku Polski i Dzienniku Żołnierza*” oraz w „*Przeglądzie Polskim*”.

W 1949 r. zadebiutował jako dramaturg sztuką *Sami swoi*. Zdarzyło się w czasie żniw, wystawioną w tym samym roku w reżyserii Leopolda Kielanowskiego w Polskim Teatrze Dramatycznym w Londynie. Rok później napisał sztukę *Scena ma trzy ściany: Misja, Sam na sam, Przypowieść*, która w londyńskich „*Wiadomości*” i osobnej broszurze jako nadbitka, ukazała się dopiero w 1973 r. W 1950 r. Instytut Literacki w Paryżu wydał *Pięty poemat*. Od 1951 r. publikował pod nazwiskiem Peterkiewicz. W 1952 r. w „*Kulturze*” ukazała się *Sielanka stołeczna*. Poemat, wydana w tym samym roku w przekładzie Jamesa Burnsa Singera pt. *Metropolitan Idyll*, a w 1997 r. w języku polskim nakładem Oficyny Malarzy i Poetów. W 1953 r. Pietrkiewicz napisał *Modlitwę do Matki Boskiej Skępskiej na dzień 8 września*, do której muzykę skomponował Andrzej Panufnik. W 1954 r. ukazał się w „*Kulturze*” zwały *Wybór wierszy z lat 1934-1954*, pt. *Dwadzieścia lat poezji*, wydany w formie tomu w 1955 r. nakładem Instytutu Literackiego w Paryżu ze wstępem M. Pankowskiego. Zbiór ten był podsumowaniem twórczości poetyckiej, lecz 1965 r. nakładem Instytutu Literackiego w Paryżu w serii „*Biblioteka Kultury*” (t. CXVIII) ukazały się *Poematy londyńskie i wiersze przedwojenne*. W 1981 r. powrócił do poezji pisząc *Pochwałę ziemi dobrzyńskiej*. W latach 1981-1986 publikował na łamach „*Kultury*” pod pseudonimem Jan Nepomucen Rzecki.

W 1953 r. Pietrkiewicz jako Jerzy Peterkiewicz – i tej formy nazwiska używał będzie dla całej swojej twórczości w języku angielskim – wydał pierwszą anglojęzyczną powieść *The Knotted Cord*, przetłumaczoną także na język duński. W 1954 r. powieść otrzymała nagrodę Stowarzyszenia Polskich Kombatantów. Tłumaczenie *The Knotted Cord* w przekładzie Mai Glińskiej ukazało się w Polsce w 2005 roku pt. *Sznur z węzłami*.

W 1955 r. nakładem wydawnictwa Heinemann ukazała się druga powieść Pietrkiewicza w języku angielskim *Loot and Loyalty*. Powieść została przetłumaczona na język niemiecki. W 1958 r. opublikował powieść *Future to Let* (wyd. 2. – 1959), rok później wydał powieść *Isolation. A novel in 5 acts*. I kolejno: w 1961 *The Quick and the Dead*; w 1963 r. *That Angel burning at my Left Side* z 1963 r.

Szóstą z kolei, napisaną po angielsku, powieścią Pietrkiewicza było *Inner Circle* z 1966 r. (wyd. 2 – 1968). W 1969 r. Peterkiewicz wydał kolejną powieść – *Green flows the Bile*. Praca naukowa na Uniwersytecie Londyńskim zaowocowała kilkoma ważnymi publikacjami. W 1970 r. opublikował obszerny esej poświęcony poezji *The Other Side of Silence. The Poet at the Limits of Language*, będący przeglądem motywów twórczości około dwustu pisarzy, poetów i myślicieli. Już na emeryturze, w 1986 r. opublikował zbiór studiów historyczno-literackich o charakterze komparatystycznym pt. *Literatura polska w perspektywie europejskiej. Studia i rozprawy, z przedmową Jerzego Starnawskiego* pt. *Jerzy Pietrkiewicz – badacz literatury polskiej i porównawczej*. Eseje ze zbioru były drukowane wcześniej w „*The Slavonic and East European Review*”. Na marginesie pracy uniwersyteckiej powstało obszerne studium monograficzne o plockich mariawitach

Inna wersja emigracji

Opublikowano na www.um.torun.pl (<https://www.um.torun.pl>.)

The Third Adam (1973).

W 1956 r. zadebiutował jako tłumacz Polish Prose and Verse. A Selection with an Introductory Essay ze wstępem 150 Years of Polish Literature. W 1958 r. wydał dwujęzyczną Antologię liryki angielskiej (1300-1950) uhonorowaną Nagrodą Funduszu Literatury w 1988 r. W 1960 r., we współpracy z Jamesem Burnsem Singerem, przygotował i wydał Five Centuries of Polish Poetry (Pięć wieków poezji polskiej). Był zaakceptowanym przez Watykan tłumaczem poezji Karola Wojtyły, później papieża Jana Pawła II: w 1979 ukazało się tłumaczenie Easter Vigil and Other Poems, w 1982 Collected Poems, w 1994 The Place Within: The Poetry of Pope John Paul II i w 2003 Roman Triptych: Meditations. W 2000 r. opublikował: Cyprian Norwid: Poems, Letres, Drawings.

W 1993 r. Pietrkiewicz wydał autobiografię zatytułowaną In the Scales of Fate (Na szali losu, 2016)

Zmarł 26 października 2007 r. w Londynie. Został pochowany w dwóch miejscach - w grobie rodzinnym w Szpetalu Górnym i klasztorze bernardynów w Skępem (woj. kujawsko-pomorskie). Spuścizna archiwalna została złożona w toruńskim Archiwum Emigracji.

Data: 07.10.2016 15:00 — 18.11.2016 00:00

Miejsce: Muzeum Uniwersyteckie

Organizator: [Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego](#) [2]

Kategoria wydarzenia: [Wystawa](#) [3]

Położenie: Javascript is required to view this map.

Patronat PMT:

Odnosiniki:

[1] https://www.um.torun.pl/sites/default/files/muz_uniwersyt_pietrkiewicz.jpg

[2] <https://www.um.torun.pl/pl/marszalek-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego-0>

[3] <https://www.um.torun.pl/pl/wystawa>